

2023-01-10

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KFKS 2022-00547

Motion – Åtgärder mot våld i ungas nära relationer

Inkom den 20 juni 2022 av Fredrik Holmqvist med flera (V)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige noterar att det inom kommunen redan pågår ett flertal olika åtgärder mot våld i ungas nära relationer, vilket ligger i linje med intentionerna i motionen. Dessa åtgärder redogörs för i tjänsteskrivelsen daterad den 10 januari 2023. Med denna notering anses motionen färdigbehandlad.

Sammanfattning

I motionen föreslås att det sätts mer fokus på förebyggande än reaktiva åtgärder avseende våld i ungas nära partnerrelationer genom att ett antal riktade insatser från kommunstyrelsen och berörda förvaltningar i Nacka kommun sker.

Motionen har remitterats till fritidsnämnden, utbildningsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, arbets- och företagsnämnden samt kommunstyrelsens verksamhetsutskott. Samtliga nämnder och utskott har lämnat synpunkter på förslagen i motionen. Juridik- och kanslistaben har sammanställt synpunkterna från den remitterade nämnderna och därefter gjort en samlad bedömning utifrån kommunstyrelsens perspektiv.

Förslagen i motionen

I motionen föreslås följande. För att sätta mer fokus på förebyggande än reaktiva åtgärder avseende våld i ungas nära partnerrelationer föreslår motionärerna ett antal riktade insatser från kommunstyrelsen och berörda förvaltningar i Nacka kommun.

Förslagen är:

- att det utarbetas en plan för hur Nacka kommun ska arbeta proaktivt för att stoppa och motverka killars våld mot tjejer och våld mot hbtqi-personer i deras partnerrelationer.
- att varje enhet/ställe där unga är, sportanläggningar, fritidsgårdar, Ungdomsmottagningen, socialkontor, skolor mm, sätter upp anslag om att våld i

nära relation är ett allvarligt brott och att den som utsätter andra eller själv utsätts bör höra av sig till en vuxen och/eller anmäla till polisen

- att föräldrar till barn och unga 12–18 år informeras om problemet genom ett digitalt nyhetsbrev från kommunen där de uppmanas att prata med sitt barn/tonåring om detta.
- att alla anställda, direkt av Nacka kommun eller i företag som utför tjänster och som har barn/unga som målgrupp, ges information och utbildning i Våld i ungas nära relationer.

Ärendet

Ärendets beredning

Kommunstyrelsen remitterade motionen till fritidsnämnden, utbildningsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, arbets- och företagsnämnden samt kommunstyrelsens verksamhetsutskott. Samtliga nämnder och utskott har lämnat synpunkter på förslagen i motionen vilket redogörs för under rubriken ”Synpunkter från nämnder som remitterats”. Juridik- och kanslistaben har sammanställt synpunkterna från de remitterade nämnderna och därefter gjort en samlad bedömning utifrån kommunstyrelsens perspektiv.

Synpunkter från nämnder som remitterats

Arbets- och företagsnämnden (benämnd Nämnden för arbete och försörjning från och med 1 januari 2023)

Av arbets- och företagsnämndens beslut föreslås att kommunfullmäktige noterar information om att det redan pågår ett arbete inom området ”Våld i nära relationer” inom såväl arbets- och företagsnämndens verksamheter som inom övriga verksamheter i Nacka kommun till protokollet. Pågående arbete i Nacka kommun anses uppfylla intentionen bakom förslagen i motionen. Motionen bedöms därför inte föranleda några ytterligare åtgärder och anses därmed som färdigbehandlad.

Fritidsnämnden

Av fritidsnämndens beslut föreslås att kommunfullmäktige fattar beslut om att notera information om att det redan pågår ett arbete inom fritidsnämnden som uppfyller intentionen bakom förslagen i motionen till protokollet. Motionen bedöms därför inte föranleda några ytterligare åtgärder och anses därmed som färdigbehandlad.

Socialnämnden

Av socialnämndens beslut framgår att socialnämnden noterar att det redan pågår ett arbete inom socialnämnden som uppfyller intentionen avseende första och fjärde förslaget i motionen. Socialnämnden noterar även att andra och tredje förslaget i

motionen ligger utanför socialnämndens ansvarsområde. Socialnämnden överlämnar med dessa noteringar ärendet för vidare hantering inom kommunstyrelsen.

Utbildningsnämnden

Av utbildningsnämndens beslut framgår att nämnden föreslår att kommunfullmäktige lämnar motionen utan åtgärd mot bakgrund av att skolorna redan har ett omfattande demokratiskt uppdrag som bland annat innebär att motverka alla former av kränkande behandling. Läroplanernas inledande delar har från och med detta läsår fått nya formuleringar som ytterligare trycker på skolans värdegrundsuppdrag och omsorg om elevers hälsa och välbefinnande. Rektorererna tillsammans med sina respektive huvudmän ansvarar för att uppdraget uppfylls i enlighet med styrdokumentet. Motionen faller inte under utbildningsnämndens ansvarsområde.

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott

Av kommunstyrelsens verksamhetsutskott beslut framgår att kommunstyrelsen föreslås föreslå att kommunfullmäktige noterar att det redan pågår arbete som motsvarar intentionerna i motionen och att motionen lämnas motionen utan vidare åtgärd.

Kulturnämnden

Av kulturnämndens beslut framgår att kommunfullmäktige föreslås besluta att kommunfullmäktige noterar information om att det redan pågår ett arbete inom kulturnämnden som uppfyller intentionen bakom förslagen i motionen till protokollet. Motionen bedöms därför inte föranleda några ytterligare åtgärder och anses därmed som färdigbehandlad.

Juridik- och kanslistabens samlade bedömning

Av samtliga beslutsunderlag från remitterande nämnder redogörs för hur respektive nämnd arbetar med frågor som rör åtgärder mot våld i nära relationer. Utifrån beslutsunderlagen framgår här en samlad bedömning utifrån respektive förslag i motionen.

Utarbetande av en plan för hur Nacka kommun ska arbeta proaktivt för att stoppa och motverka killars våld mot tjejer och våld mot hbtqi-personer i deras partnerrelationer

Av nämndernas beslutsunderlag framgår att det pågår ett arbete för att motverka killars våld mot tjejer och våld mot hbtqi-personer i deras partnerrelationer. Därutöver lämnas synpunkter på förslaget om en plan ska utarbetas inom området. Bland annat framgår följande.

- Barn- och familjeenheten gör inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet varje år en riskanalys. I den har våld i nära relation under flera år uppmärksammats, dock framför allt utifrån våld i vuxnas nära relationer samt

mellan vuxna och barn. Inför framtagande av kvalitetsplan för 2023 kommer en ny riskanalys att genomföras där våld i ungas nära relationer kommer att vägas in.

- Utbildningsenheten samt Valfärd skola lyfter bland annat att läro- och kursplaner från och med hösten 2022 innehåller nya formuleringar om skolans ansvar att utbilda och stötta elever på området som motionen omfattar. Läroplansområdet som tidigare hette Sex och samlevnad har bytt namn till *Sexualitet, samtycke och relationer* för att markera att kunskapsområdet har blivit bredare. Detta bedöms tydliggöra skolornas värdegrundsuppdrag samt att det nya läroplansområdet är en viktig del för elevernas kunskapsinhämtning på området. Kunskapsområdet ska enligt läroplanerna främja elevernas hälsa och välbefinnande, stärka förmågan att göra medvetna och självständiga val, bidra till förståelse för egna och andras rättigheter, förmedla betydelsen av samtycke, omfatta kunskaper om maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck samt utveckla elevernas kritiska förhållningssätt till framställningar av relationer och sexualitet i olika medier och sammanhang, bland annat i pornografi. Valfärd skola anger att de följer de nationella styrdokumenterna och bedömer att det inte finns ytterligare behov av en plan för proaktivt arbete för skolorna.
- Valfärd samhällsservice möter ungdomar inom ramen för många verksamheter. För samtliga verksamheter finns väl utarbetade och inövade rutiner och metoder för att fånga upp ungdomar som riskerar att fara illa och kontaktvägarna för att göra orosanmälningar är väl fungerande. Våld i nära relationer bland unga förekommer och bedömningen från berörda verksamheter inom produktionsområdet är att det är ett ökande problem i Nacka. Unga som berättat om det för personal har fått hjälp och stöd av produktionsrådets verksamheter inom stöd och behandling. Valfärd samhällsservice har inga särskilda uppdrag kopplat till våld i unga relationer och de som får stöd och hjälp fångas upp inom ramen för andra uppdrag. Valfärd samhällsservice uppfattar att det finns god samverkan inom kommunens många aktörer kopplat till frågor om unga som far illa och ser inget behov av en särskild plan för problematiken.
- Flera enheter hänvisar till att frågan om kommunövergripande plan inom området nyligen tagits upp i samband med yttrande över den revisionsgranskning som gjordes avseende arbetet mot våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. I yttrandet (KFKS 2022/409) anger kommunstyrelsen att det bedöms sammantaget inte finns skäl till att en särskild kommunövergripande handlingsplan antas inom området då det redan finns föreskrifter som anger att rutiner och samverkan ska ske.

Av nämndernas synpunkter har det inte identifierats ett behov av en kommunövergripande plan utan snarare att enheterna själva i vissa fall kan behöva utveckla sitt arbete inom området. Detta kan då ske inom ramen för respektive nämnds

specifika ansvarsområde. Detta ligger även i linje med den revisionsgranskning som gjordes avseende arbetet mot våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck (KFKS 2022/409). I kommunstyrelsens yttrande till revisorerna framgick bland annat att det redan finns föreskrifter och rutiner för hur samverkan ska ske inom området.

Anslag sätts upp om våld i nära relationer på sportanläggningar, fritidsgårdar, ungdomsmottagning med mera

Av beslutsunderlagen framgår bland annat att det finns vissa svårigheter vad gäller hur en samordning skulle se ut om anslag ska sättas upp på så sätt som anges i motionen. En del enheter anger att en sådan insats ligger utanför enhetens ansvarsområde och lämnar därför förslaget utan eget ställningstagande. Valfärd samhällsservice anger att de inte kan bedöma nyttan av affischering och riktade utskick men är positiv till att sätta upp anslag på de verksamheter som produktionsområdet driver. Av kulturnämndens beslutsunderlag framgår att biblioteksverksamheten är upphandlad och aktörer inom kundval och med avtal och då är det upp till varje aktör att själva besluta kring lämplighet och möjlighet att sätta upp anslag med information riktad till de som vistas i lokalerna.

Juridik- och kanslistabens samlade bedömning är att det inte finns några egentliga hinder mot att göra anslag på så sätt som föreslås i motionen. Möjligheterna att använda sig av anslag eller affischering finns som ett av många sätt för att nå den aktuella målgruppen. I sammanhanget är det däremot viktigt att lyfta att det måste vara upp till varje enhet att själv landa i vilka kanaler som ska användas för att nå målgruppen på bästa sätt. Här har enheterna både erfarenhet och kunskaper om hur deras målgrupp bäst kan kontaktas och hur man effektivt kan arbeta proaktivt för att stoppa och motverka killars våld mot tjejer och våld mot hbtqi-personer i deras partnerrelationer. Huruvida ett anslag ska sättas upp av en enhet, eller av flera enheter tillsammans, utgörs av en ren verkställighetsåtgärd som ligger inom ramen för respektive enhet att fatta beslut om.

Digitalt nyhetsbrev till alla föräldrar till barn och unga 12–18 år

Vad gäller förslaget om ett digitalt nyhetsbrev framför arbets- och etableringsenheten att enheten inte utgör en sådan verksamhet som har möjlighet att kontakta föräldrar med barn i 12-18 årsåldern på individnivå. Kultur- och fritidsenheten anger att förslaget lämnas utan åtgärd då enheten varken har uppdrag eller kommunikationsplattform att nå föräldrar till barn 12-18 år på individnivå. Kultur- och fritidsenheten anger även att skolplattformen, som är skolans verktyg för att nå föräldrar, är tillgänglig enbart för skolinformation. Valfärd samhällsservice anger att de inte kan bedöma nyttan med riktade utskick. Barn- och familjeenheten anger att enheten saknar den informationskanal som krävs för att genomföra ett utskick likt det som motionärerna föreslår. Enheten ser dock positivt på en sådan informationssatsning och att satsningen om den genomförs med fördel samordnas med informationssatsningen i förslag två. Ett tydligt uppdrag till samtliga inblandade nämnder är dock en förutsättning för att satsningen ska kunna

genomföras. Barn- och familjeenheten lämnar utifrån ovanstående förslaget utan ställningstagande.

Juridik- och kanslistaben gör samma bedömning av vad gäller digitala nyhetsbrev som görs inom ovan förslag om anslag. Det innebär att det inte finns några egentliga hinder mot att göra digitala utskick på så sätt som föreslås i motionen. Det måste däremot vara upp till varje enhet att själva landa i vilka kanaler som ska användas för att nå målgruppen på bästa sätt. Här har enheterna både erfarenhet och kunskaper om hur deras målgrupp bäst kan kontaktas och hur man effektivt kan arbeta proaktivt för att stoppa och motverka killars våld mot tjejer och våld mot hbtqi-personer i deras partnerrelationer. Om eller hur ett digitalt utskick ska göras för målgruppen rör sig om ren verkställighet. Juridik- och kanslistaben anser, i motsats till barn- och familjeenheten, att ett digitalt utskick inte förutsätter att kommunfullmäktige ger ett uppdrag till nämnderna i denna fråga för att en sådan satsning ska kunna genomföras. Frågan om ett digitalt utskick ska ske inom området utgörs inte av ett ärende som är principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen utifrån bestämmelserna i 5 kap. 1 § kommunallagen.

Alla anställda, direkt av Nacka kommun eller i företag som utför tjänster och som har barn/unga som målgrupp, ges information och utbildning i Våld i ungas nära relationer

Av nämndernas beslutsunderlag framgår bland annat följande avseende informations- och utbildningsinsatser inom området.

- Medarbetare på arbets- och etableringsenheten får kontinuerlig utbildning i våld i nära relationer, vilket anses inkludera våld i ungas nära relationer. Dessa utbildningar omfattar bland annat metod för barnkonsekvensanalyser. Arbetsgivare för verksamheter som utför delar av arbets- och företagsnämndens verksamhet, på uppdrag av arbets- och etableringsenheten, ansvarar enligt uppdraget för att samtlig personal får relevant utbildning för att utföra sina arbetsuppgifter.
- Fritidsnämnden har i samarbete med MUCF (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor) tagit fram ett paket med kostnadsfria utbildningar, där alla fritidsledare kommer att genomgå webbutbildningar under våren 2023 som både ger kunskap och metodstöd gällande problem och situationer kring våld i nära relationer. Kultur- och fritidsenheten bedömer att samma utbildningspaket även kan erbjudas till personal anställda inom kulturnämndens verksamheter. När det uppstår oro kring att ett barn far illa, finns fastställda rutiner inom fritidsgårdarna för hur en orosanmälan till socialtjänsten ska göras, som kommunen följer upp. Fritidsgårdarna ingår också i kommunens samverkansmodell SSPF (skola, socialtjänst, polis och fritid) för brotts- och våldsförebyggande arbete.
- Fritidsnämnden möjliggör för ideella föreningar att ansöka om projektbidrag för utbildningsinsatser (bland styrelse, ledare eller lagkamrater) i syfte att minska

machokultur inom föreningslivet. Även ”Utmärkt förening” skapar möjligheter för föreningar att ta del av kostnadsfria utbildningar gällande jämlikhet eller medvetet ledarskap med frågor kring kränkning, allas lika värde och attityder. Föreningsledare kommer också få information om den kostnadsfria webbutbildningen avseende våld i nära relationer, som ingår i utbildningspaketet för fritidsledare, via nyhetsbrev.

- Barn- och familjeenheten har sedan flera år tillbaka med våld i nära relationer i utbildningsplanen för enhetens medarbetare och innehållet revideras kontinuerligt. Behovet av utbildning för personalen inom barn- och familjeenheten bedöms därför vara uppfyllt. Vad gäller utbildning till privata aktörer ställs i ramavtal krav på kunskap och åtgärdsplaner avseende våld. De privata aktörerna ansvarar därmed själva för att dessa krav ska uppnås och att deras personal får utbildning. Barn- och familjeenheten bedömer utifrån ovanstående att förslaget i motionen redan är uppfyllt.
- Utbildningsenheten konstaterar att de föreslagna åtgärderna som motionen listar inte faller inom utbildningsnämndens ansvarsområde. Det är skolans huvudman som beslutar om kompetensutvecklingsåtgärder för sin personal. Utifrån en rapport från Brottförebyggande rådet framgår att det finns behov av kompetenslyft i dessa frågor hos personal som kommer i kontakt med unga. Svaren från den kommunala huvudmannen och fristående rektorer i Nacka visar dock att flertalet skolor, som utbildningsenheten har varit i kontakt med, inte ser behov av stöd i särskild kompetensutveckling på detta område i dagsläget. Utbildningsenheten kommer dock att återkomma till de rektorer som tycker att kompetensutveckling skulle vara givande och tipsa om den ideella stiftelsen, 1000 Möjligheter, som arbetar med utbildning av vuxna som arbetar med unga. Stiftelsen har också en stöd- och kunskapsplattform, Ungarelationer.se. Utbildningsenheten har, som tidigare nämnts ovan, angett att de nya läroplanerna innehåller nya formuleringar om skolans ansvar att utbilda och stötta elever på området som motionen omfattar. Lärarna, på såväl kommunala som fristående skolor, ges möjlighet till kompetensutveckling på området bland annat utifrån Skolverkets fortbildningsmaterial.
- Valfärd samhällsservice anger att deras verksamheter har varierad kompetens kring ungas våld i nära relationer och kompetenshöjande insatser planeras där så behövs. Breddutbildning av alla som arbetar med unga, i linje med motionens förslag, bedöms inte vara en god metod för Valfärd samhällsservice då utbildningar måste anpassas för varje uppdrag och den kompetens som finns hos medarbetarna inom de olika verksamheterna. Det är också mycket viktigt att ungdomarna hänvisas till rätt stöd och att varje profession gör det de ska göra och inget annat.

Av ovan redogörelse framgår att det pågår ett omfattande arbete som ligger i linje med förslaget i motionen avseende informations- och utbildningsinsatser om i våld i ungas nära relationer. Det framgår även att insatserna är anpassade efter nämndernas målgrupper vilket skiljer sig åt från nämnd till nämnd. Det kan konstateras att ingen av remissinstanserna lyfter behovet av en kommunövergripande utbildning inom området. Slutsatsen av detta bedöms vara att behovet av utbildningar behöver målgruppsanpassas utifrån nämndernas olika uppdrag och att detta redan sker utifrån ovan redogörelse. Hur en enskild anordnare, upphandlad leverantör eller en enhet inom kommunen önskar kompetensutbilda sin personal måste ligga på respektive verksamhet att fatta beslut om utifrån en individuell behovsanalys. Utifrån en sådan behovsanalys behöver ofta informations- och utbildningsinsatser anpassas utifrån bland annat kunskaps- och erfarenhetsnivån inom personalgruppen samt vilka specifika utmaningar som finns inom verksamhetens målgrupp. Genom riktade informations- och utbildningsinsatser finns bättre förutsättningar att insatserna får önskad effekt vilket är det viktigaste i sammanhanget. Slutligen kan nämnas att om en eller flera verksamheter med liknande utmaningar önskar samordna utbildningsinsatser inom området kan det naturligtvis ske redan utifrån dagens förutsättningar. Samma sak gäller om det vid kommunens gemensamma möten med anordnare inom ett visst kundval identifierar ett behov av att lyfta våld i ungas nära relationer.

Avslutningsvis kan konstateras att det pågår en mängd åtgärder mot våld i ungas nära relationer i kommunen. Åtgärderna är anpassade utifrån nämndernas och enheternas olika uppdrag. Av ovan redogörelse och bedömning framkommer inga behov av en kommunövergripande plan eller gemensamma utbildningsinsatser. Vad gäller möjligheterna till anslag eller digitala utskick för att nå unga och föräldrar kan det konstateras att det inte finns något hinder mot att genomföra dessa åtgärder idag om en eller flera verksamheter bedömer att det skulle ge önskad effekt. Detta måste dock ligga på verksamheterna att avgöra om det är lämpligt och ändamålsenligt. Juridik- och kanslistaben föreslår utifrån denna avslutande bedömning att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige noterar att det inom kommunen redan pågår en mängd olika åtgärder mot våld i ungas relationer i enlighet med intentionerna i motionen. Med denna notering bedöms motionen färdigbehandlad.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut medför inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Det är viktigt att det bland vuxna, både föräldrar och personal inom kommunens verksamheter, finns en medvetenhet och kunskap om att det förekommer våld även i ungas nära relationer. Det är också viktigt att unga uppmärksammas på vad som är okej respektive inte okej i relationer av vuxna i deras närhet. Då kommunen tillhandahåller

insatser och stöd till målgruppen innebär förslag till beslut inga konsekvenser för barn och unga.

Bilagor

1. Motionen
2. Protokollsutdrag från arbets- och företagsnämnden den 14 december 2022.
3. Protokollsutdrag från fritidsnämnden den 7 december 2022.
4. Protokollsutdrag från kulturnämnden den 13 december 2022.
5. Protokollsutdrag från kommunstyrelsens verksamhetsutskott den
6. Protokollsutdrag från utbildningsnämnden den 8 december 2022.
7. Protokollsutdrag från socialnämndens sammanträde den 13 december 2022

Christopher Arontaus
Tf kanslichef
Juridik- och kanslistaben

Anneli Sagnérius
Kommunjurist
Juridik och kanslistaben